

I Gofal mwy diogel i Gymru

Maniffesto ar gyfer newid

Bydd Llywodraeth nesaf Cymru yn wynebu heriau mawr o ran gwella gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol, gan gynnwys cyllid, prinder gweithlu a lleihau rhestrau aros.

Bu camau cadarnhaol yng Nghymru gyda chyflwyniad [fframwaith strategol proffesiynau perthynol i iechyd y Deyrnas Unedig](#) a'r [Cynllun Cyflawni Arloesedd](#). Fodd bynnag, mae gan GIG Cymru ganlyniadau, mesurau mynediad ac iechyd y boblogaeth [gymharol wael](#), o hyd o'i gymharu â llawer o wledydd Ewropeaidd eraill. Mae gan GIG Cymru hefyd [restrau aros cyson uchel](#) a thargedau Damweiniau ac Achosion Brys a fethwyd o'i gymharu â Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon.

Ochr yn ochr â phwysau cynyddol i gyflymu integreiddio iechyd a gofal cymdeithasol ac i symud at ddull mwy ataliol, nid yw'r fframweithiau rheoleiddio sy'n sail i hyn i gyd erioed wedi bod dan gymaint o sylw.

Gyda'r polisïau llywodraeth cywir, gall rheoleiddio proffesiynol fod yn alluogwr newid a chefnogi trawsnewid diogel y gwasanaeth iechyd a gofal cymdeithasol, yn ogystal â symud at fodel mwy cydweithredol ac ataliol o reoleiddio a gofal iechyd.

Blaenoriaethau ar gyfer Llywodraeth nesaf Cymru

- 1 Mynd i'r afael ag argyfwng y gweithlu iechyd a gofal
- 2 Cau'r bwlch diogelwch
- 3 Cefnogi rheoleiddio i wella diwylliant y gweithle a galluogi dull ataliol

87%

Mae 87% o feddygon teulu yn pryderu nad ydyn nhw'n gallu darparu gofal o ansawdd a diogel i gleifion

Y materion trosfwaol

Mynd i'r afael ag argyfwng y gweithlu iechyd a gofal

Beth yw'r broblem?

- Neidiodd cyfraddau swyddi gwag yn GIG Cymru o 4.5% (4,277 FTE) ym mis Mawrth 2023 i **5.2%** (5,156 FTE) erbyn mis Mawrth 2025. Swyddi meddygol a deintyddol sydd wedi cael eu taro galetaf, gyda chyfradd swyddi gwag o **9.3%**, tra bod grwpiau staff nyrsio a bydwreigiaeth ac ymwelwyr iechyd yn sefyll ar **3.6%**.
- Roedd cyfraddau salwch staff ar gyfartaledd tua 6.2% dros y flwyddyn ddiwethaf, wedi'i yrru'n bennaf gan bryder, straen a phroblemau iechyd meddwl eraill.
- Mae gwahaniaethu yn erbyn staff o gefndiroedd Du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig hefyd yn parhau i fod yn broblem sylweddol. Mae hyn yn cynnwys llai o gyfleoedd ar gyfer recriwtio a dyrchafu, potensial uwch ar gyfer camau disgyblu a chyfraddau uwch o fwlio ac aflonyddu.

Beth all Llywodraeth nesaf Cymru ei wneud?

- **Datblygu strategaeth reoleiddio gadarn i arwain penderfyniadau ar oruchwyliaeth ar gyfer gweithwyr iechyd proffesiynol** – un sy'n cefnogi cyflawni cynllun gweithlu Cymru yn llwyddiannus ac yn rheoli risgiau sy'n deillio o newidiadau i'r gweithlu yn rhagweithiol.
- **Gwthio am faes chwarae teg ar gyfer Rhaglen Gofrestrau Achrededig yr Awdurdod** – gan sicrhau fframwaith deddfwriaethol a pholisi cyfatebol a helpu rheoli risg yn weithredol a datgloi potensial llawn y gweithlu heb ei reoleiddio, yn enwedig mewn meysydd hollbwysig fel iechyd meddwl.
- **Parhau â'r momentwm ar fynd i'r afael ag anghydraddoldebau** – rydym yn croesawu gwaith i ddatblygu Safon Cydraddoldeb Hiliol Gweithlu newydd fel rhan o Gynllun Gweithredu Gwrth-hiliol Llywodraeth Cymru.

9.3% swyddi gwag ar gyfer swyddi meddygol yng Nghymru

6.2% cynnydd staff cyflog, wedi'u datblygu'n bryderus, cynllunio a meddwl iechyd eraill

Cau'r bylchau diogelwch

Beth yw'r broblem?

- Mae'r cyhoedd mewn perygl o weithdrefnau cosmetig anfeddygol anniogel, heb eu rheoleiddio, gyda **70%** yn profi sgil-ffeithiau parhaol o bigiadau Botox mewn arolwg diweddar o ddefnyddwyr a oedd wedi profi cymhlethdodau.
- Mae **87% o feddygon** teulu yn pryderu nad ydyn nhw'n gallu darparu gofal o ansawdd a diogel i gleifion.

Beth all Llywodraeth nesaf Cymru ei wneud?

- **Blaenoriaethu diogelwch** – ymestyn cynllun trwyddedu'r awdurdodau lleol ar gyfer gweithdrefnau arbennig i gynnwys gweithdrefnau cosmetig anfeddygol.
- **Dysgu o gamgymeriadau'r gorffennol** – Creu proses unedig a mecanwaith atebolrwydd fel bod gwersi o bob adolygiad mawr yng Nghymru a ledled y Deyrnas Unedig yn arwain at newid gwirioneddol, mesuradwy.

87% Mae 87% o feddygon teulu yn pryderu nad ydyn nhw'n gallu darparu gofal o ansawdd a diogel i gleifion

Mae'r cyhoedd mewn perygl o gynhyrchu cosmetig anniogel, heb eu rheoleiddio

Cefnogi rheoleiddio i wella diwylliant y gweithle a galluogi dull ataliol

Beth yw'r broblem?

- Mae gan Gymru ddisgwyliad oes 77.9 mlynedd i ddynion ac **81.8** mlynedd i fenywod, o'i gymharu â chyfartaledd Lloegr o 78.8 mlynedd i ddynion ac 82.8 mlynedd i fenywod. Mae pobl sy'n byw yn y cymunedau mwyaf difreintiedig bron i nearly bedair gwaith yn fwy tebygol o farw o achosion y gellir eu hosgoi.
- Mae adroddiadau hefyd bod y system yn brin o ddiwylliant diogelwch **agored a thryloyw** lle mae pobl yn teimlo eu bod yn gallu siarad yn rhydd a theimlo eu bod yn cael eu parchu a'u gwerthfawrogi
- **Rydym yn methu â dysgu o gwynion** am ofal:
"Mi wnes fy nghwyn yn glir iawn. Rwyf eisiau gweithredu, nid geiriau, nid... Dydw i ddim eisiau hyd yn oed crybwyll y gair iawndal. Dydw i ddim eisiau dim o hynny. Dwi eisiau i rywun arall gael safon well o ofal."
(Achwynydd, Ymchwil i Rwystrau i gwynion (PSA, 2025))

Beth all Llywodraeth nesaf Cymru ei wneud?

- **Cyflymu moderneiddio** - Cyflymu'r rhaglen ddiwygio pedair gwlad i ailwampio rheoleiddio gweithwyr gofal iechyd proffesiynol i ganiatáu i reolyddion gefnogi nodau atal uchelgeisiol.
- **Mynnu atebolrwydd a chysondeb** – adolygu trefniadau atebolrwydd a rheoleiddio ar gyfer uwch arweinwyr a rheolwyr ac anelu at safonau cyson ledled y Deyrnas Unedig.
- **Atebolrwydd cydgysylltiedig** – cefnogi myfyrio strategol ar y cydbwysedd cywir rhwng cylchoedd gwaith a chyfrifoldebau cyflogwyr a rheoleiddwyr.

Mae gan Gymru ddisgwyliad oes is o'i gymharu â Lloegr

Mae chwythwyr chwiban yn parhau i wynebu heriau parhaus wrth siarad allan

Sut gall rheoleiddio proffesiynol helpu?

- Mae'r ddeddfwriaeth ar gyfer sawl un o'r rheoleiddwyr yr ydym yn eu goruchwyllo, gan ddechrau gyda'r GMC, i gael ei moderneiddio. Gallai hyn eu galluogi i ddelio â chwynion mewn ffordd fwy ystwyth a chymesur - a gall goruchwyliaeth yr Awdurdod helpu sicrhau nad ydym yn camu'n ôl ar ddiogelu'r cyhoedd yn ystod cyfnod o newid.
- Mae llawer o reolyddion a Chofrestrau Achrededig yn cefnogi uchelgeisiau'r gweithlu drwy rannu data a gweithio i alinio eu gofynion rheoleiddio â gofynion cyflogwyr. Mae Llywodraeth y DU wedi gofyn i bob rheoleiddiwr adolygu eu prosesau ail-ddilysu i gefnogi datblygiad parhaus yn well.
- Mae'r Awdurdod yn cyflwyno set newydd unedig o Safonau ar gyfer rheoleiddwyr a Chofrestrau Achrededig i hyrwyddo cysondeb ar draws y gweithlu rheoleiddiedig a heb ei reoleiddio a chefnogi rheoleiddwyr i symud i ddull mwy ataliol, gan fynd i'r afael â niwed cyn iddo ddigwydd.
- Bydd y Safonau newydd yn cynnwys ffocws ar wella mynediad at brosesau cwyno a sicrhau y gall dysgu o gwynion helpu i yrru gwelliannau rheoleiddiol.

Cysylltwch â ni

Os hoffech drafod unrhyw un o'r materion hyn gyda ni neu ddysgu mwy am ein gwaith, cysylltwch â ni:

engagement@professionalstandards.org.uk

020 7389 8030

cy.professionalstandards.org.uk